

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 294/2026 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Tavase Oy:n konkurssista aiheutuvat vastuut ja maanomistajille kuuluvat korvaukset

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pauli Kiuru /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 294/2026 vp:

Miten hallitus voisi edistää, että velkarahalla rahoitettujen kuntien omistamien osakeyhtiöiden laiminlyönnit eivät jää hankealueen yksityisten maanomistajien vahingoksi konkurssitilanteissa, erityisesti kun hanke on viranomaisten päätöksellä sijoittanut rakenteita maanomistajien kiinteistöille heidän vastustuksestaan huolimatta,

jotta vesihuoltohankkeen lupahakemuksen hylkäämisen jälkeen valvontaviranomainen ja lupaviranomainen turvaisivat yksityisten kiinteistönomistajien lailliset edut ja oikeudet lainvoimaisten lupamääräysten mukaisesti,

miten varmistetaan, että toiminnanharjoittaja ja viranomaiset toimivat lupaprosessin lainvoimaisten päätösten ja lupamääräysten mukaisesti, eivätkä tee uusia tulkintoja jälkikäteen aiheuttaen epävarmuutta ja luottamuspulaa viranomaistoimintaan ja

miten varmistetaan, että viranomaisilla on arkistossaan ja käytettävissään hankkeiden lupaprosessien asiakirjat yli kymmenen vuoden jälkeen, silloin kun niillä on merkittäviä oikeusvaikutuksia ja niitä tarvitaan päätöksenteon perusteena hankkeelle suunnitellun jopa sadan vuoden elinkaaren ajan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallitus pitää tärkeänä, että vesitaloushankkeissa yksityisten maanomistajien oikeudet turvataan myös tilanteissa, joissa hankkeesta vastaava yhtiö ajautuu maksukyvyttömäksi tai konkurssiin. Perustuslain omaisuudensuoja, hallinnon lainalaisuus ja luottamuksensuoja edellyttävät, ettei yksityinen maanomistaja jää ilman asianmukaista oikeussuojaa sen vuoksi, että hankkeesta vastaava taho on ollut julkisomisteinen osakeyhtiö ja sen toiminta on rahoitettu velalla.

Hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut vahvistamaan asioiden selvittämistä yritysten ongelmatilanteissa. Hallitusohjelman mukaan rikos- ja vahingonkorvausvastuun toteutumista konkurssitapaauksissa edistetään. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan hankkeessa julkaistiin

30.9.2024 laaja raportti “Julkisoikeudelliset ympäristövastuut konkurssitilanteissa – Sääntelymallien vertailu”. Hallitus antoi vuonna 2024 esityksen konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain muuttamiseksi. Muutoksilla täsmennettiin konkurssiasiamiehen ja pesänhoitajan tiedonsaantioikeuksia erityisesti varattomissa ja vähävaraisissa konkurssipesissä, sekä kirjattiin säännöksiä kirjanpidon loppuun saattamisesta ja julkisselvityskustannusten takaisinperinnästä. Vuoden 2025 alusta on toiminut ympäristöministeriön alainen ympäristövahinkorahasto, josta voidaan maksaa korvauksia ympäristön pilaantumisen torjunnasta, ennallistamisesta ja vahingoista silloin, kun kustannuksia ei saada perittyä varsinaiselta vastuutaholta esimerkiksi maksukyvyttömyyden vuoksi. Rahasto on kuitenkin viimesijainen järjestelmä.

Lainvoimaisia tuomioistuinratkaisuja ja lupamääräyksiä on noudatettava. Viranomaisilla ei ole toimivaltaa sivuuttaa lainvoimaisia päätöksiä tarkoituksenmukaisuusharkinnalla eikä muuttaa niiden sisältöä jälkikäteisillä tulkinnoilla tavalla, joka heikentäisi asianosaisten oikeusasemaa. Jos lupamääräys edellyttää tiettyä toimenpidettä, kuten rakenteiden poistamista, ennallistamista tai korvausasian käsittelyä, lähtökohtana on, että toiminnanharjoittaja vastaa veloitteen toteuttamisesta ja valvontaviranomainen valvoo sen noudattamista.

Vesilain valvonnassa, valtakunnallisena viranomaisena Lupa- ja valvontavirasto sekä paikallisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, tehtävänä on huolehtia siitä, että pinta- ja pohjavesiin kohdistuva toiminta on vesilain sekä lupapäätösten mukaista. Jälkivalvonta kohdistuu nimenomaan lupamääräysten noudattamiseen. Valvonnassa on otettava huomioon sekä yleinen etu että asianosaisten yksityiset oikeudet.

Pitkäkestoisissa vesihuolto-, pohjavesi- ja infrastruktuurihankkeissa asiakirjojen säilyttäminen on osa oikeusturvaa. Jos hanke vaikuttaa maanomistajien oikeuksiin vuosikymmeniä tai jos hankkeen suunniteltu elinkaari on hyvin pitkä, lupahakemukset, suunnitelmat, lausunnot, lupamääräykset, korvausasiakirjat ja valvonta-aineistot eivät ole tavanomaisia lyhytaikaisia hallintoasiakirjoja. Niillä voi olla ratkaiseva merkitys myöhemmässä valvonnassa, korvausmenettelyssä, ennallistamisessa ja muutoksenhaussa.

Julkisen hallinnon tiedonhallintalain tarkoituksena on varmistaa viranomaisten tietoaineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta, tietoturvallinen käsittely, julkisuusperiaatteen toteutuminen sekä se, että viranomainen voi hoitaa tehtävänsä hyvän hallinnon mukaisesti. Laissa säädetään muun muassa tiedonhallinnan järjestämisestä, tietoaineistojen hallinnasta ja säilytystarpeen määrittämisestä. Arkistointilaissa säädetään viranomaisten asiakirjojen ja tietoaineistojen arkistoinnista sekä Kansallisarkistoon vastaanotettavista yksityisistä arkistoaineistoista. Määritellyn säilytysajan päättymisen jälkeen tietoaineistot on arkistoitava tai tuhottava viipymättä tietoturvalisella tavalla. Kirjallisessa kysymyksessä mainitun Tavase Oy -hankkeen osalta AVI-aikaiset asiakirjat säilytetään maa- ja metsätalousministeriön saaman tiedon mukaan pysyvästi Lupa- ja valvontavirastossa.

Vesihuollon turvaaminen edellyttää uusien vedenhankintapaikkojen tutkimusta ja pohjaveden havaintoputket ja kaivot ovat tyypillisiä rakenteita, joita tarvitaan tutkimushankkeissa havaintoihin. Tavase Oy pyysi Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta 14.2.2025 lausuntoa menetelmästä, jolla se suunnitteli poistavansa havaintoputket ja kaivot, joiden pysyttämisestä ei ollut olemassa sopimusta kiinteistönomistajan kanssa. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus piti 20.3.2025 antamassaan lausunnossa Tavase Oy:n esittämää poistotapaa perusteltuna.

Vaasan hallinto-oikeus on ottanut kantaa kirjallisessa kysymyksessä mainittuun vesitaloushankkeeseen liittyviin kysymyksiin 16.6.2026 antamassaan päätöksessä (Dnro 1001/03.04.04.20/2025).

Helsingissä 15.7.2026

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah

VN/20369/2026-MMM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: